

СУЧАСНА ТИПОЛОГІЯ ЖИТЛОВИХ БУДІВЕЛЬ

Богаченко М.С.,студентка каф. Архітектури будівель та споруд,
marina.bogachenko.2002@gmail.com**Єрмуракі О.І.,**ст. викл. каф. Архітектури будівель та споруд,
ms.yurc.13@gmail.com ORCID: 0000-0002-0623-345X*Архітектурно-художній інститут,
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

Анотація. У сучасній проектній практиці міцне місце займають уявлення про житло як про ієрархічно побудованій системі, що тягнеться від світу речей в сімейному побуті до поселення в цілому. Затвердження цих уявлень в реальних і футурологічних проектах, в теорії і в будівлях становить характерну особливість новітньої історії створення житла. Ще в 20-і роки багато архітекторів прагнули розсунути межі проектування житла до розробки меблів та обладнання. Відомо чимало проектів того і пізнішого часу, в яких моделюється соціально-побутове обслуговування в житловому будинку і поза ним, позначаються зони індивідуальної і суспільної діяльності. Все більш активне вираження у житловій проблематики отримував містобудівна аспект. Таким чином, поняття "житло" було значно розширено, а в 60 - 70-ті роки набуло поширення ще одне більш точне визначення цієї системи як житлового середовища.

Ключові слова: Архітектурне проектування, житловий будинок, типологія житлових будівель, функціональне призначення, класифікація житлових будівель, поверховості, об'ємно-планувальні елементи

Вступ. Актуальність теми зумовлена тим, що сучасна типологія житлових будівель відрізняється значною різноманітністю і має глибокі історичні корені. Оскільки житлове будівництво - одна з найдинамічніших сфер архітектурної практики, то процес вдосконалення та розвитку форм житла відбувається безперервно. Житловий будинок – головна складова у містобудуванні, яка впливає на вигляд міста, країни, повсякденне життя людей, інфраструктуру та багато іншого. Житлові будинки повинні привертати увагу та складати яскравий облік міста, але водночас з цим бути зручними для використання звичайних людей, мати зручне планування.

Житловим будинком є будівля капітального типу, споруджена з дотриманням вимог, встановлених законом, іншими нормативно-правовими актами, і призначена для постійного у ній проживання. Саме поняття "тип житлового будинку" отримало досить широке тлумачення. Це знайшло відображення в різного роду класифікаціях житлових будівель, які зустрічаються в літературі.

Підставою для виділення типів житлових будівель служать самі різні властивості будинків. Однак найбільш стійкими і поширеними ознаками для визначення типу будинку вважаються:

1. поверховість;
2. вид комунікацій, що забезпечують доступ у житлові осередки;
3. зв'язок з рівнем землі.

Звідси виникає саме загальне, принципове поділ будівель за типами. Воно дано в схематичному вигляді. Що стосується поверховості, то розрізняють дві великі групи:

безліфтові та ліфтові житлові будинки. У середині цих великих груп є більш дрібні групи, що відрізняються пристроєм сходів, числом ліфтів та іншими характеристиками.

Залежно від виду позаквартирних комунікацій житлові будинки діляться на садибні (рис.1) і блоковані (рис.2) [8], на секційні (рис.3), коридорні (рис.4) [9,10], галерейні і змішаної структури з різною поверховістю. [5]



Рис.1. Садибні будинки



Рис.2. Блоковані будинки



Рис.3. Секційні будинки



Рис.4. Коридорні будинки



Рис.5. Галерейні будинки

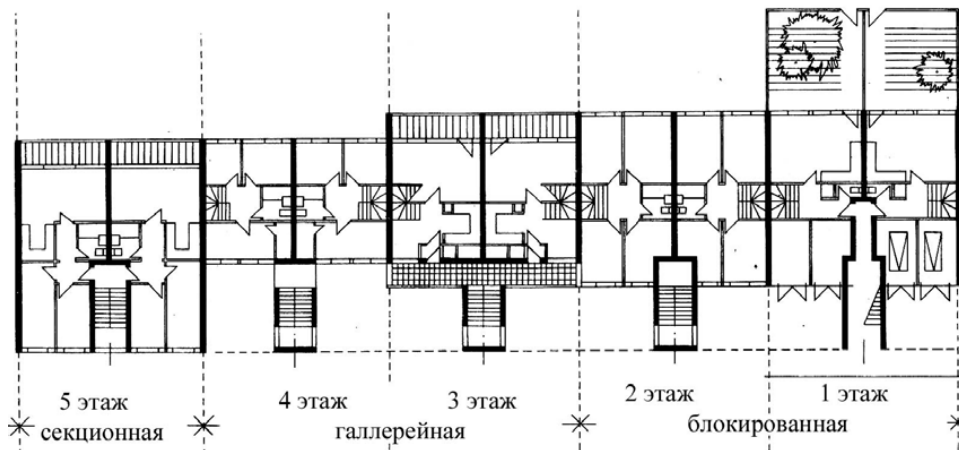


Рис.6. Будинки змішаної структури з різною поверховістю

Прийнята класифікація житлових будівель по поверховості не випадкова. Вона визначає найбільш доцільне число поверхів у кожній з названих груп будинків з урахуванням умов проживання, вимог до інженерного обладнання та пожежної безпеки, а також за конструктивними і економічними міркувань. Зокрема, садибний будинок вище двох поверхів незручний у функціональному відношенні, а його конструктивна основа істотно відрізняється від будівель іншого типу. Якщо число поверхів у будинку перевищує п'ять, то необхідні ліфти: до дев'яти поверхів - один, з 10 до 16 - два.

Межі груп залежать також від нормованого виду позаквартирних сходів: в будівлях вище дев'яти поверхів вона повинна бути незадимлюваною. До будівель вище 16 поверхів висувають додаткові конструктивні вимоги по стійкості і міцності. [7]

У вітчизняній практиці під впливом економічних факторів враховується головним чином верхня межа поверховості в кожній групі. Так в групі безліфтових будинків середньої поверховості переважають п'ятиповерхові, допустимі за нормами, але малокомфортабельні. У першій групі ліфтових будинків масове поширення набули тільки дев'ятиповерхові, оскільки в них ліфт використовується максимально.

За кордоном таких тенденцій не спостерігається, внаслідок чого поверховість житлової забудови більш різноманітна.

Фактично кожен житловий будинок володіє не одним, а сумою типологічних ознак, які можуть зустрічатися в різних комбінаціях. До зазначених ознаками часто додаються ще й особливості об'ємно-планувального рішення, належність до певної конструктивної системи. Тут же відзначимо властивості лише основних типів.

Для секційного будинку характерно об'єднання на кожному поверсі кількох квартир навколо сходів або сходово-ліфтового вузла з розподільним холлом. Об'ємно-планувальний елемент, що виникає на основі одного такого вузла, зазвичай називають секцією. З'єднання декількох секцій дає багатосекційний будинок. Поряд з ним у забудові застосовують і односекційні будівлі.

Житлові будинки секційного типу найпоширеніші в міській забудові завдяки різноманітності планувальних структур, хорошим техніко-економічними показниками та містобудівної маневреності.

У коридорних будинках доступ у квартири забезпечується коридорами, провідними до сходів і ліфтів. Число квартир вздовж коридору може бути практично будь-яким, важливо лише дотримуватися нормативні відстані між сходами. Поверховість таких будинків може бути будь-яка.

Велике поширення коридорний будинок мав в епоху становлення капіталістичного виробництва, коли в масовому порядку будувалося дешеве житло для робітників. Наприкінці ХІХ-початку ХХ ст. цей тип нерідко зустрічається серед дохідних будинків. У цей час він став синонімом скупченості і незручностей. Справді, при поверховому розміщенні коридору всі квартири неминуче мають односторонню орієнтацію, стає неможливим наскрізне провітрювання.

Пізніше коридорний будинок був суттєво вдосконалений, зокрема, у проектах Ле Корбюзьє, що розвивали ідею побудови квартир у двох рівнях і розміщення коридорів через поверх. Однак, масового застосування коридорний будинок так і не отримав незважаючи на ряд цікавих інтерпретацій цієї системи в будівлях 60-х-початку 70-х років, здійснених в різних країнах. [6]

Коридорна система планування залишається домінуючою в готелях і гуртожитках.

Галерейний будинок по комунікаційної структурою аналогічний коридорному. Різниця між ними полягає в тому, що галерея розташовується уздовж протяжної сторони будівлі, залишається відкритою і отримує природне освітлення. Через галерею можна забезпечити наскрізне провітрювання квартир.

Недолік галерейного будинку при поверховому розташуванні галерей укладений у меншій, порівняно з секційним і коридорним типом будинку, ширині корпусу, що знижує

його теплотехнічні якості. У зв'язку з цим основною зоною його розповсюдження залишаються райони з теплим кліматом.

У житловому будівництві нерідко застосовують змішані варіанти комунікаційного забезпечення квартир, що призводить до появи коридорно-секційних, галерейно-секційних та інших систем. [5]

Висновки. Жиловий будинок – головна складова у містобудуванні, яка впливає на вигляд міста, країни, повсякденне життя людей, інфраструктуру та багато іншого. Житлові будинки повинні привертати увагу та складати яскравий облік міста, але водночас з цим бути зручними для використання звичайних людей, мати зручне планування.

Сучасні житлові будівлі повинні відповідати усім потребам мешканців та мати змогу адаптуватися до зміни потреб, відповідати очікуванням і не вибиватися із загальної структури міста.

Будинки в сучасних містах стали невід'ємною частиною життя тисяч громадян. Забезпечення комфорту, безпеки та належного функціонування цих будівель є важливою складовою для архітектора.

Література

- [1.] ДБН В.2.2-15:2019 Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення.
- [2.] ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій.
- [3.] ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди. Основні положення.
- [4.] ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення.
- [5.] Ю.О. КРУСЬ «ОСНОВИ ТА ФУНДАМЕНТИ ПРАКТИКУМ» Навчальний посібник – Рівне – 2019
- [6.] Васильченко О.В. Основи архітектури і архітектурних конструкцій; Навчальний посібник. – Харків: УЦЗ України, 2007. – 231 с.
- [7.] Ромашко, В. М. and Ромашко-Майструк, О. В. (2020) Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Архітектура будівель та споруд» на тему «Промислова будівля»-К. 2020
- [8.] <https://arthaus-bud.ua/budynky>
- [9.] <http://proektcottage.com/uk/product>
- [10.] https://zniiep.com.ua/article/masoviy_energozberigajuchiy_zhitloviy_budinok/

References

- [1.] DBN V.2.2-15:2019 Budynky i sporudy. Zhytlovi budynky. Osnovni polozhennya.
- [2.] DBN B.2.2-12:2019 Planuvannya i zabudova terytoriy.
- [3.] DBN V.2.2-9:2018 Hromads'ki budynky ta sporudy. Osnovni polozhennya.
- [4.] DBN V.2.2-40:2018 Inklyuzyvnyist' budivel' i sporud. Osnovni polozhennya.
- [5.] YU.O. KRUS' «OSNOVY TA FUNDAMENTY PRAKTYKUM» Navchal'nyy posibnyk - Rivne – 2019
- [6.] Vasylychenko O.V. Osnovy arkhitektury i arkhitekturnykh konstruktsiy; Navchal'nyy posibnyk. – Kharkiv: UTSZ Ukrayiny, 2007. – 231 s.
- [7.] Romashko, V. M. and Romashko-Maystruk, O. V. (2020) Methodychni vkazivky do vykonannya kursovoyi roboty z dystsypliny «Arkhitektura budivel' ta sporud» na temu «Promyslova budivlya»-K. 2020
- [8.] <https://arthaus-bud.ua/budynky>
- [9.] <http://proektcottage.com/uk/product>
- [10.] https://zniiep.com.ua/article/masoviy_energozberigajuchiy_zhitloviy_budinok/

MODERN TYPOLOGY OF RESIDENTIAL BUILDINGS**Bogachenko M.,**student of Department of Architecture of Buildings and Structures
marina.bogachenko.2002@gmail.com**Yermuraki O.,**Senior Lecturer, Department of Architecture of Buildings and Structures,
ms.yurc.13@gmail.com ORCID: 0000-0002-0623-345X*Institute of Architecture and Art,
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture*

Abstract. In modern design practice, the idea of housing as a hierarchically constructed system, stretching from the world of things in family life to the settlement as a whole, occupies a strong place. The approval of these ideas in real and futuristic projects, in theory and in buildings is a characteristic feature of the recent history of housing creation. Even in the 20s, many architects sought to push the boundaries of housing design to the development of furniture and equipment. Many projects of that and later times are known, in which social and household services are modeled in a residential building and outside it, zones of individual and social activity are marked. The urban planning aspect received an increasingly active expression in housing issues. Thus, the concept of "housing" was significantly expanded, and in the 1960s and 1970s, another more precise definition of this system as a residential environment became widespread. The modern typology of residential buildings is very diverse and has deep historical roots. It covers both the traditional experience in creating housing and the developments of recent years. Since residential construction is one of the most dynamic areas of architectural practice, the process of improvement and development of housing forms is continuous. The very concept of "type of residential building" has received a rather broad interpretation. This is reflected in various classifications of residential buildings found in the literature. The different properties of buildings serve as the basis for distinguishing types of residential buildings. However, the most stable and common signs for determining the type of house are considered to be: superficiality; type of communications providing access to residential units; connection with the ground level.

Keywords: architectural design, residential building, typology of residential buildings, functional purpose, classification of residential buildings, storeys, volume-planning element